

IZKUŠNJE SLOVENIJE PRI GAŠENJU POŽAROV V MAKEDONIJI IN GRČIJI LETA 2007

Slovenija's experiences in fighting fires in Macedonia and Greece in 2007

Domen Torkar* UDK 614.84(497.7)(495)"2007"

Povzetek

Poletje leta 2007 bo v zgodovino zapisano po visokih temperaturah, ki so zajele večino držav v južni Evropi. Posledica visokih temperatur so bili številni požari v naravnem okolju, ki so v velikem številu nastajali v Italiji, Hrvaški, Grčiji, Bolgariji, Albaniji, Črni Gori in Makedoniji. V večini teh držav je bilo v tem letu največ požarov v naravnem okolju, od kar jih sistematično beležijo. Prizadete države so se v okviru zmožnosti pristojnih služb spopadale s požari. Nekatere države so v tem boju s požari izčrpale vse svoje zmogljivosti in so za pomoč zaprosile mednarodno skupnost. Takemu pozivu se je odzvala tudi Slovenija, ki je v Makedonijo in Grčijo napotila helikopter za gašenje požarov v naravnem okolju s pripadajočo ekipo in opremo.

Abstract

The summer of 2007 will be remembered for its high temperatures, which affected the majority of countries in southern Europe. A consequence of the high temperatures was numerous fires in the natural environment, which appeared in large numbers in Italy, Croatia, Greece, Bulgaria, Albania, Montenegro and Macedonia. In 2007 the majority of these countries recorded the highest number of fires in the natural environment since systematic records began. The affected countries battled the fires to the extent that the competent services were able. In this struggle with fires some countries exhausted all their capacities and sought help from the international community. Slovenia was one country that responded to these appeals, and sent to Macedonia and Greece a helicopter for extinguishing fires in the natural environment, along with the pertaining team and equipment.

Uvod

Poletje leta 2007 je bilo zaznamovano z visokimi temperaturami v celotni južni Evropi. Veliko držav v južni Evropi se je zaradi podnebnih vzrokov soočalo s povečanjem števila požarov v naravnem okolju. Število teh požarov je bilo v nekaterih državah največje, od kar jih sistematično merijo. Prizadete države so se v okviru svojih zmogljivosti in pripravljenosti spopadale s temi požari. Nekatere države so v boju s požari izčrpale svoje zmogljivosti za gašenje požarov in so za pomoč zaprosile mednarodno skupnost. Takemu pozivu se je odzvala tudi Slovenija, ki je v Makedonijo in Grčijo napotila helikopter za gašenje požarov v naravnem okolju s pripadajočo ekipo in opremo.

Na zaprosilo Republike Makedonije je Republika Slovenija julija 2007 v to nekdanjo jugoslovansko republiko napotila ekipo, ki so jo sestavljali člani dveh posadk (pilot, kopilot in tehnik) helikopterja Bell 412 sestave 15. helikopterskega bataljona Slovenske vojske (15. HEB), štirje gasilci in predstavnik Uprave RS za zaščito in reševanje (URSZR). Skupaj je ekipo sestavljalo enajst članov. V avgustu je Slovenijo za pomoč zaprosila tudi Grčija, kamor je bil prav tako napoten

helikopter z dvema posadkama, dvema gasilcema in predstavnikom URSZR, ki je deloval kot koordinator in častnik za zvezo s Slovenijo. Skupno je bilo v Grčijo napotenih devet članov ekipe. Poleg helikopterja za gašenje je Slovenija prizadetim državam poslala tudi materialno pomoč. Tako je na zaprosilo Črne Gore tej državi avgusta 2007 poslala opremo za gašenje gozdnih požarov.

Z napotitvijo na gašenje v Makedonijo in Grčijo je Slovenija prispevala k zmanjšanju širjenja požara v naravnem okolju. Poleg tega je s svojo odločitvijo Slovenija pokazala Republikli Makedoniji in Republikli Grčiji svojo pripravljenost, da državam pomaga tudi v nesreči, ko pomoč najbolj potrebujeta. Poleg tega je Slovenija pridobila nove izkušnje pri nudenju reševalne in druge pomoči državi, ki je zaprosila za pomoč druge države. Izkušnje zajemajo hitro ukrepanje ob prejetem pozivu, skupno in tvorno delovanje 15. HEB SV, Gasilske zveze Slovenije in URSZR.

Grški in makedonski sistem zaščite in reševanja

Glavni organi odločanja glede zadev zaščite in reševanja v primeru večje naravne ali druge nesreče v **Grčiji** so Medsektorski odbor za načrtovanje civilne zaščite,

* Ministrstvo za obrambo RS, Uprava RS za zaščito in reševanje, Vojkova c. 61, Ljubljana, domen.torkar@urszr.si

Slika 1. Priprave za let v štabu vojnega letalstva Makedonije

Figure 1. Preparing for a flight at the Macedonian Air Force headquarters

Slika 2. Navzočnost helikopterja je vsepovsod povzročila radovednost domačinov

Figure 2. The presence of the helicopter provoked the curiosity of local people everywhere

Osrednje koordinacijsko telo za civilno zaščito in Generalni sekretariat za civilno zaščito (Malešič, 2007: 297 in CEP handbook, 2006: 87).

Medsektorski odbor za načrtovanje civilne zaščite je organ na ministrski ravni, ki ga vodi minister za notranje zadeve, javno upravo in decentralizacijo. Na medministrski ravni deluje tudi osrednje koordinacijsko telo za civilno zaščito, ki operativno usklajuje delovanje ob velikih nesrečah. Generalni sekretariat za civilno zaščito deluje v okviru ministrstva za notranje zadeve, javno upravo in decentralizacijo in je upravno-podporni organ civilne zaščite. Pomembno vlogo v sistemu zavzema generalni sekretar za civilno zaščito, ki usklajuje dejavnosti civilne zaščite ob soočanju s krizo in pripravi predlog ministru za razglasitev izrednih razmer (več o tem Malešič, 2007: 297–307).

Poleg državnih organov je sistem razvejan tudi na nižji ravni v regijah, prefekturah in občinah. Ob glavnih organih odločanja je večina prvih posredovalcev in drugih državnih reševalnih služb organiziranih v Ministrstvu za javni red, javno upravo in decentralizacijo, v katerem so policija, gasilci in druge operativne službe. V grškem sistemu ima pomembno vlogo vojska, saj so v različnih operativnih centrih zaposlene predvsem vojaške osebe. Postopek vključevanja oboroženih sil je dokaj enostaven, saj lokalna skupnost ob večji nesreči zaprosi za pomoč generalnega sekretarja za civilno zaščito in če ta ne more pomagati, pokliče na pomoč vojsko. Ob večjih potrebah pa o pomoči odloča koordinacijski odbor (Malešič, 2007: 298).

Gasilska služba v Grčiji deluje znotraj Ministrstva za javni red, javno upravo in decentralizacijo. Naloge gasilske službe zajemajo gašenje v urbanih predelih in gašenje v naravnem okolju. Naloge gašenja gozdnih požarov je gasilska služba prevzela od gozdarske službe po letu 1998. Splošni okvir delovanja sistema je predpisan v državnem načrtu civilne zaščite »Xenokrates« (Xanthopoulos, 2008: 6).

Makedonski sistem zaščite in reševanja prav tako kakor grškega sestavlja več organov. **Makedonija** ima na državni ravni za usklajevanje odgovora na nesrečo organizirana dva organa.

Direktorat za zaščito in reševanje je organiziran kot samostojna vladna agencija. Pred letom 2005 je bil organiziran v okviru Ministrstva za obrambo. Direktorat nudi podporo delovanju glavnega poveljstva zaščite in reševanja in združuje glavne organe, enote in podjetja, ki delujejo na področju zaščite in reševanja.

Drugi organ je vladni Center za krizno upravljanje, ki je organiziran kot skupni organ za pripravljenost in odgovor na različne vrste tveganj, kakor so naravne in druge nesreče in druga ogrožanja nacionalne varnosti (terorizem, kriminal, korupcija, širjenje orožja ipd.) in združuje vse državne organe in druge organizacije, ki so vključene v področje kriznega upravljanja. Center za krizno upravljanje vodi stalni odbor in skupino za ocenjevanje ogroženosti, lokalno pa ga sestavljajo regionalne enote centra za krizno upravljanje. Državni organ, ki pokriva gasilstvo v Makedoniji, je uprava za požarno zaščito, eksplozije in nevarne snovi (CEP handbook, 2006: 193).

Makedonski sistem zaščite in reševanja opredeljujejo zakon o zaščiti in reševanju, zakon o požarni zaščiti in zakon o kriznem upravljanju. Ta zakonodaja je bila sprejeta v letih 2004 in 2005.

Oba sistema zaščite in reševanja sta bila v poletnih mesecih 2007 na veliki preizkušnji, saj sta se državi soočali z izrednimi razmerami, ki so v obeh državah privedle tudi do razglasitve izrednega stanja. Oba sistema imata razpršeno pristojnost po posameznih ministrstvih in vladnih službah. To v okoliščinah naravne ali druge nesreče pomeni težavo pri usklajevanju odgovora na nesrečo.

Jedro sil zaščite in reševanja v obeh državah predstavljajo profesionalni gasilci. V Grčiji imajo okoli 12.000

Slika 3. Polnjenje vreče v reki v Makedoniji
Figure 3. Filling the bucket in a river in Macedonia

Slika 4. Pomoč gasilcev pri polnjenju vreče v Makedoniji
Figure 4. Help from firefighters in filling the bucket in Macedonia

profesionalnih gasilcev, v Makedoniji pa 750. V Grčiji v poletnih mesecih dodatno pogodbeno najemajo gasilce za gašenje požarov v naravi. Prostovoljno gasilstvo v obeh državah ni razvito. Večino prostovoljcev je organiziranih v enotah Rdečega križa. V sistem zaščite in reševanja se vključujejo še policija, nujna medicinska pomoč, različne službe (gozdarske, gradbene, vojska itd). V Makedoniji velja tudi obveznost služenja v civilni zaščiti, ki se jo po potrebi lahko vpokliče.

V Grčiji so pomemben akter pri gašenju požarov v naravnem okolju letalske sile za gašenje požarov v naravi. Flota zajema 13 letal Canadair CL-215, 9 letal Canadair CL-415 in 19 letal PZL M-19 Dromader. Grška vlada je pred poletjem 2007 najela še dodatne zmogljivosti, in sicer 4 helikopterje Erickson Air-Crane, 7 helikopterjev Mil Mi-26 in 5 helikopterjev Kamov Ka-32 (Xanthopoulos, 2008: 6).

Razsežnost požarov v Grčiji in Makedoniji

Podnebne razmere so že od začetka leta 2007 napovedovale večjo stopnjo ogroženosti pred požari v naravi. Pozimi in spomladi je zapadlo precej manj padavin od povprečja. Poleti se je celotni južni Balkan soočal z vročinskimi valovi. Prvi tak vročinski val se je začel v drugi polovici junija.

Prvo povečanje požarov v naravi v Makedoniji in Grčiji je nastalo po 25. juniju. **V Grčiji** so bili takrat najbolj v središču pozornosti predvsem požari v pogorju narodnega

parka Pelion v osrednji Grčiji in v Atiki, katerega so lahko prebivalci Aten opazovali kot nočno svetlobo in dim, ki se je širil iznad pogorja Parnis nad Atenami. Grki so se z večjimi požari spopadali še v začetku julija (Xanthopoulos, 2008: 8).

V tem obdobju je bilo v Grčiji registriranih okoli 520 požarov v naravi, predvsem v regiji Thesseealy, na otoku

Država	Pomoč
Francija	4 letala Canadair, 62 gasilcev za gozdne požare
Italija	1 letalo Canadair
Španija	4 letala Canadair
Portugalska	1 letalo Canadair in 2 strokovnjaka
Norveška	1 helikopter Bell 412
Nemčija	3 helikopterje Bell 405
Avstrija	2 helikopterja Bell 212 in 3 letala Pilatus
Švedska	1 helikopter AB 205 in 2 strokovnjaka
Nizozemska	3 helikopterje Coughar
Romunija	1 helikopter Mi-17
Ciper	6 gasilskih vozil in 137 gasilcev
Slovenija	1 helikopter Bell 412 in 2 gasilca
Turčija	1 letalo Canadair
Švica	3 helikopterji Super Puma
Srbija	4 letala
Izrael	52 gasilcev za gozdne požare

Preglednica 1. Pomoč Grčiji avgusta 2007 (Vir: Poročilo EU, MIC Sitation report, 27.8.2007)
Table 1. Assistance for Greece in August 2007 (Source: EU report, MIC Situation report, 27 August 2007)

Slika 5. Med gašenjem na planini Jasen v Makedoniji
Figure 5. Firefighting on the mountain of Jasen in Macedonia

Evia, v Atiki in na zahodu Peloponeza. Grčija je dne 27. 6. 2008 za pomoč prvič zaprosila mednarodno skupnost. Prošnja je vsebovala zaprosilo za 4 letala Canadair in za 3 zmogljivejše helikopterje za gašenje. Na prošnjo, ki je bila naslovljena dvostransko in preko mehanizma EU za civilno zaščito oz. preko njenega centra za opazovanje in obveščanje (Monitoring and Information center – MIC), so se odzvale Italija, Francija, Portugalska in Španija. Na ogrožena območja je bilo napotenih skupno 7 letal Canadair za gašenje požarov.

Drugo daljše obdobje suhega in vročega vremena je južni del Balkana prizadel po 17. juliju. V večjem številu so začeli nastajati požari v Makedoniji, Grčiji, Albaniji, Bolgariji in v Italiji.

Grki so poziv za pomoč ponovili dne 18. julija in nanj so se odzvale 4 članice EU (Italija, Francija, Portugalska in Španija) z 11 letali Canadair in Rusija, ki je Grkom pomagala z letalom Beriev Be-200 in dvema helikopterjema Mi-8.

Posebno medijsko pozornost je pritegnilo zrušenje letala Canadair CL-415 dne 23. julija. Zrušeno letalo, ki je gasililo na otoku Evia, v bližini mesta Stiria, je sprožilo večje kritike o učinkovitosti grških organov pri gašenju požarov.

Najbolj tragičen dan v Grčiji je bil prav gotovo 25. julij, ko je ponovno zagorel že pogašen ogenj ob vasi Kounina v območju Aigalia na severni obali Peloponeza. Zaradi neučinkovitega nadzora nad pogoriščem se je ogenj v treh dneh razširil na območje 30.000 hektarov. V tem ognju

so umrli trije ljudje in uničenih je bilo preko 70 domov v devetih vaseh. Taka intenzivnost požara je prekosila vse zapisane podatke o moči gozdnih požarov v Grčiji.

Požari so se nadaljevali tudi v avgustu. Dne 16. avgusta se je požar razplamtel v pogorju Penteli, SV od Aten. Močni vetrovi so povzročili hitro raširitev požara, ki je v enem dnevu zajel 10 hiš in 800 hektarjev površine. Konec avgusta je Grčijo zajel nov vročinski val, ki je skupaj z vetrovi (50–70 km/uro) in nizko stopnjo vlage (8–20%) povzročil povečanje števila požarov v naravi. Požari v tem obdobju so obsegali predvsem območja zahodnega Peloponeza in otok Evia. Učinkovitost gašenja z letali so zmanjševali vetrovi in pomanjkanje gasilcev na tleh, ki bi morali dokončno pogasiti požare.

V naslednjih dneh so požari ogrožali tudi antično mesto Olimpia. Mesto je rešilo veliko število gasilcev s podporo iz zraka ter vodni sistem, ki je bil postavljen za olimpijske igre. Večina gozda okoli mesta je pogorela.

Dne 24. avgusta je bilo v državi razglašeno izredno stanje. Ponovno so zaprosili za mednarodno pomoč preko mehanizma EU za civilno zaščito. Za dvostransko pomoč so zaprosili tudi najvišji predstavniki grške politike. Zaprosilo je v prvi fazi zajemalo 8 letal za gašenje gozdnih požarov, nato pa so zaprosilo povečali. Države EU so se zaprosilu odzvale v velikem številu. Skupaj je pomoč obsegala 10 letal Canadair, 3 letala Pilatus, 12 helikopterjev in 400 gasilcev in drugih strokovnjakov. Taka pomoč predstavlja doslej največjo operacijo vzajemne pomoči držav članic EU drugi članici EU.

Slika 6. Gola pobočja Grčije v plamenih
 Figure 6. Bare slopes of Greece in flames

Skupno so požari poleti v Grčiji zahtevali 67 smrtnih žrtev in velikansko škodo v uničenih vaseh in domovih ter v kmetijstvu in gozdarstvu. Večina smrtnih žrtev je bila na odprtem, ko so žrtve poskušale reševati svojo lastnino. Po podatkih grških oblasti je bilo v obdobju od maja do septembra v Grčiji skupaj okoli 12.000 požarov v naravnem okolju. Od tega jih je bilo v juliju 2616 in v avgustu 1968. Skupaj so požari v naravnem okolju poleti v Grčiji po podatkih grških oblasti obsegali preko 284.000 hektarov površine. Ta površina je zajemala 169.000 ha gozdnih površin in 115.000 ha kmetijskih površin. Požari so uničili več kakor 3000 hiš v 110 vaseh, 30.000 malih živali (predvsem ovc in koz) 4,5 milijona oljk, 350.000 sadnih dreves, 3000 hektarov vinogradov (Evropski svet, Greek Note, 24. 9. 2007).

Podobne podnebne (pred)pogoje za povečano število požarov v naravi je imela tudi **Makedonija**. V mesecu juliju, ki je bil pri njih najbolj tragičen, je bilo več kakor 500 požarov v naravi različnih velikosti. Največ jih je bilo od 17. do 30. junija, ko je dnevno gorelo od 35 do 50 požarov velikih razsežnosti. Največji požar je zajemal več kakor 3100 hektarov površine. Značilnost požarov v Makedoniji je, da so se razprostirali po celotnem ozemlju države. Skupaj je bilo v celotnem letu rekordnih 1560 požarov v naravnem okolju.

Makedonija je zaradi velikega števila požarov v naravi v 32 občinah dne 18. julija razglasila izredno stanje. V tem obdobju so bili večji požari predvsem v predmestju Bitole, kjer se je ogenj širil tudi v romskem naselju. Tam je ena oseba izgubila življenje zaradi zadušitve, 200 Romov pa

so morali evakuirati. Drugi večji požari so bili tudi v bližini mesta Tetovo (zahodni del Makedonije) in mesta Veles (osrednji del države). Požari so ogrozili tudi daljnovod pri hidroelektrarni Kozjak, ki zagotavlja velik del potreb po električni energiji zahodne Makedonije in glavnega mesta Skopja. Drugi požari so nastali še na vzhodnem delu države v bližini mesta Berovo na območju Strumice, južno od Skopja na planini Jasen, kjer sta narodni park in zaprt vojaško območje, ter v bližini Kruševa.

Makedonci so 23. julija zvečer zaprosili mednarodno skupnost za pomoč. Zaprošilo so naslovili preko zveze NATO, Evroatlanskega centra za uskaljevanje pomoči ob nesrečah (Euroatlantic Disaster Response Coordination Centre — EADRCC) in dvostransko po diplomatski poti. Pozivu so se poleg Slovenije odzvale še Hrvaška, Turčija, Nemčija in Švica. Slovenski helikopter je deloval skupaj z makedonskimi helikopterji MI 17, hrvaškim Canadairom, turškim Canadairom in helikopterjem Kamov Ka-32. Pozneje, ko je hrvaško letalo zaradi požarov doma prekinilo delo v Makedoniji, so požare v Makedoniji gasili še nemški in švicarski helikopterji iz misije KFOR na Kosovu.

Poleg pomoči zračnih sil za gašenje gozdnih požarov so nekatere države prispevale tudi osebno zaščitno in reševalno opremo za gasilske enote. Tovrstno pomoč so prispevale še Avstrija, Švedska, Estonija, Poljska, Norveška, Danska, Češka in Litva. Poleg državnih organov so pomoč v obliki donacij opreme pošiljale tudi različne druge organizacije, združenja in lokalne skupnosti, predvsem gasilskim organizacijam na prizadetem

Država	Pomoč
Hrvaška	1 letalo Canadair
Turčija	1 letalo Canadair in 1 helikopter Kamov Ka-32
Nemčija	4 helikopterji Bell 205
Švica	2 helikopterja Bell 205
Slovenija	1 helikopter Bell 412, dve posadke, dva gasilca, častnik za zvezo
Preglednica 2.	Pomoč Makedoniji julija 2007 (Vir: Poročilo zveze NATO- EADRCC, 1. 8. 2007)
Table 2.	Assistance for Macedonia in July 2007 (Source: NATO- EADRCC report, 1 August 2007)

območju ali lokalnim skupnostim. Tako pomoč je skopskim partnerjem v občini Skopje ponudila tudi Mestna občina Ljubljana.

Po podatkih makedonskih oblasti je bilo v gašenje požarov vključenih preko 12.000 državljanov. Od tega je bilo 1.000 gasilcev (750 profesionalnih), vojakov je bilo približno 1.000, gozdarjev 3.000, vpoklicanih pripadnikov civilne zaščite 3.500, drugih neorganiziranih posameznikov okoli 2.500 in okoli 1.000 zaposlenih v različnih podjetjih (Vir: Poročilo Republike Makedonije na sestanku o izkušnjah [Lessons Learned] o gozdnih požarih v južni Evropi 2007 v enoti za civilno zaščito v Bruslju, dne 6. 2. 2008).

Tako v Grčiji kakor Makedoniji je pri gašenju požarov v naravi primanjkovalo gasilcev na terenu. Nobena od omenjenih držav nima razvitega gasilstva, ki bi bilo sposobno takojšnjega odziva, ko požar še nima katastrofalnega obsega. Obe državi se soočata z odlivom prebivalstva s podeželskih delov v večja mesta. To ima za posledico zaraščanje gozdov in neoskrbovane gozdne poti. Xanthopoulos (2008: 12) navaja, da je večina letnega proračuna za boj proti gozdnim požarom v Grčiji namenjanega najemanju helikopterjev za gašenje gozdnih požarov, manj pa se vlaga v enote na terenu, v usposabljanja, v zaščitno in reševalno opremo, v orodja za napovedovanje požarov, v zemljevide ipd.

Vzroki za požare v Grčiji in Makedoniji so podobni. Lahko bi jih razdelili na naravne in človeške. Naravni vzroki so prav gotovo nenormalne poletne podnebne razmere v vsem južnem delu Balkana. Temperature so v obeh državah dosegale tudi 40 stopinj Celzija, ponekod so temperature presegle celo 46 stopinj Celzija. Temperature so bile visoke tudi ponoči. Druga dva (pred)pogoja za veliko število požarov sta tudi nizka vlaga in močni vetrovi, predvsem v Grčiji. Grške oblasti ocenjujejo, da je imelo 50 % požarov v tem obdobju naravni vzrok. Kljub tej delitvi je k samovžigu ali drugim vzrokom požarov botrovalo dejstvo, da so gozdovi danes bolj ogroženi tudi zaradi dejstva, da človek gozda ne obdeluje več, da se le-ta zarašča in se s tem povečuje količina goriva. Opuščanje čiščenja gozdov in posledično količine goriva so posledica odseljavanja prebivalstva iz vasi v mesta in uporaba alter-

Slika 7. Polnjenje vreče na jezu Kozak v Makedoniji
Figure 7. Filling the bucket at the Kozak dam in Macedonia

nativnih virov energije (Vir: Poročilo Republike Makedonije in Republike Grčije na sestanku o izkušnjah [Lessons Learned] o gozdnih požarih v južni Evropi 2007 v enoti za civilno zaščito v Bruslju dne 6. 2. 2008).

Človeški dejavnik pri vzrokih za nastanek požarov, predvsem malomarnost, sta kurjenje v gozdovih v času povečane ogroženosti in odmetavanje cigaretnih ogorkov. Delni vzrok požarov so tudi namerni požigalci, o katerih je bilo tako v Grčiji kakor Makedoniji veliko napisanega. Za informacije o možnih požigalcih so bile v Grčiji razpisane denarne nagrade. Mediji in politika so v Grčiji kot vzroke navajali celo terorizem. Delni vzrok za namerno požiganje je tudi uporaba zemljišča po požaru. Grčija nima vzpostavljenega registra zemljišč. Prav zato najbrž nekateri izkoriščajo neobstoje evidence gozdnih površin in pričakujejo, da bodo po požaru gozdne površine lažje prekalificirali v zazidalne površine (Fotopoulos T, 2007).

Postopki napotitve slovenskih enot ZRP v tujino

Temeljno vodilo oziroma predpogoj reševalne in druge pomoči, ki jo nudi država (ali pa tudi drugi) je, da je potrebno predhodno zaprosilo države, ki jo je prizadela nesreča in ki ne more zagotavljati potreb iz lastnih virov.

Zaprosilo lahko Slovenija prejme na podlagi dvostranskih dogovorov ali preko mednarodnih mehanizmov za usklajevanje mednarodne reševalne in druge pomoči. Dva taka mehanizma ali sistema EU za civilno zaščito sta operativni center za opazovanje in obveščanje (Monitoring

Slika 8. Pobočje planine Jasen v Makedoniji v plamenih
Figure 8. Mountain slope of Jasen burning in Macedonia

and Information Center – MIC], ki deluje znotraj enote za civilno zaščito v Generalnem direktoratu za okolje Evropske komisije, in evroatlantski center za usklajevanje pomoči ob nesrečah (Euroatlantic Disaster Response Coordination Centre – EADRCC).

Na podlagi zakona o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami o pomoči tuji državi odloča Vlada Republike Slovenije. Zakon v 86. a členu določa, da o pomoči drugim državam odloča vlada na predlog poveljnika Civilne zaščite Republike Slovenije ali ministra, če gre za izvajanje mednarodnih obveznosti države. Vlada lahko po potrebi odloči, da enote, službe in operativne sestave, ki so poslani na pomoč drugi državi, lahko opravljajo tudi naloge zaščite, reševanja in pomoči, ki jih v Republiki Sloveniji ne opravljajo, ne smejo pa opravljati nalog, ki so v nasprotju z mednarodnopravnim položajem civilne zaščite.

Zakon v nadaljevanju člena določa, da se v pomoč na obmejno območje druge države lahko pošlje katero koli enoto, službo ali operativno sestavo na podlagi odločitve pristojnih organov in v skladu z načrti zaščite in reševanja, če z mednarodno pogodbo ali mednarodnim pogodbenim pravnim aktom ni drugače določeno. Zakon tudi določa status pripadnikov enot, služb in operativnih sestav, ki so napotene na izvajanje pomoči drugi državi ob nesreči ali na izvajanje mednarodnih obveznosti države. Pripadniki morajo biti zavarovani za primer smrti, trajne izgube splošne delovne zmožnosti inčasne nezmožnosti za delo.

Republika Makedonija je poziv za pomoč pri omejevanju požarov naslovila na mednarodno skupnost preko zveze

Nato oziroma preko EADRCC. Prošnja je bila na Slovenijo naslovljena tudi dvostransko. Pisno zaprosilo je Center za obveščanje RS prejel 24. julija zjutraj. Zaposilo je vključevalo letalske zmožljivosti za gašenje požarov v naravnem okolju. Na podlagi zaprosila za pomoč in sklepa Vlade RS o pomoči je poveljnik CZ RS izdal predlog uporabe zrakovplovca 15. HEB za pomoč pri gašenju v Makedoniji in odredil napotitev usposobljenih gasilcev.

Podobno je bilo tudi avgusta, ko je Republika Grčija zaprosilo za pomoč naslovila na MIC. Prav tako je bila prošnja naslovljena tudi dvostransko. Vlada RS je sprejela sklep o napotitvi vojaškega helikopterja z opremo za gašenje in ustrezno gasilsko ekipo. S sklepom je Vlada RS določila tudi predvidena finančna sredstva za izvedbo naloge.

Delovanje slovenske enote v Makedoniji in Grčiji

Makedonija

Po zaprosilu, ki je v Upravo RS za zaščito in reševanje prišlo 24. julija zjutraj, so bile prednostne naloge pri pripravi napotitve določitev ekipe, tehnike, izbira helikopterja, potrebne opreme za gašenje in druge opreme ter izvedba vseh administrativnih in finančnih priprav.

Na Ministrstvu za obrambo je bilo po posvetovanju med Poveljnikom CZ RS, GŠ SV in 15. HEB določeno, da bo

Slika 9. Priprave pred gašenjem v Makedoniji
Figure 9. Preparations before firefighting in Macedonia

Slika 10. Razširjenost požara v Makedoniji na zemljevidu
Figure 10. Extent of fire in Macedonia on the map

v Makedonijo napoten helikopter Bell 412 z opremo za gašenje iz zraka, kakor so vreče (bamby bucket) za gašenje iz zraka in bazen za polnjenje vode. Pri pripravi poleta so morali v 15. HEB pripraviti helikopter in ekipo za let, pripraviti načrt poleta in pridobiti potrebna dovoljenja za prelet drugih držav.

Izbiro dveh gasilcev je izvedla Gasilska zveza Slovenije preko GZ Postojna. Merilo za izbiro je bilo opravljeno usposabljanje po programu usposabljanja za uporabo zrakoplovov za potrebe zaščite, reševanja in pomoči – modul B, ki je namenjen gasilcem pri gašenju požarov v naravnem okolju. Izbrana gasilca sta dobila poziv civilne zaščite. Poziv jima zagotavlja pravice glede zavarovanja in plačila dnevnic ter povrnitev izgubljenega dohodka njunima delodajalcema. Hkrati z izbiro prvih dveh gasilcev se je izvedel tudi nabor za njuni zamenjavi.

Naloga gasilcev v enoti je bila pomoč pri polnjenju vreč iz bazenov. Zaradi polnjenja vreč predvsem iz jezer in rek sta gasilca pomagala pri nastavitvi in pospravlilu vreče, zavarovanju kraja zajemanja vode in pristanku helikopterja in svetovala lokalnim predstavnikom glede načina gašenja in nakupa nove opreme. Osebno opremo gasilcev so sestavljali kombinezon za gašenje gozdnih požarov s čelado za gozdne požare, gasilski škornji in rokavice, oprtnjač in gasilska intervencijska obleka s čelado. Delovna oprema je vsebovala še pohodne čevlje, lahka oblačila, radijske postaje in drobno opremo za delovanje v naravi.

Ministrstvo za obrambo je določilo predstavnika URSZR za koordinatorske misije in častnika za zvezo. Njegova naloga je bilo poročanje o dejavnosti v Slovenijo, komuniciranje z odgovornimi lokalnimi predstavniki in usklajevanje logističnih nalog in prevozov. Svoja dnevna poročila je pošiljal Centru za obveščanje RS in Poveljniškemu centru SV. Redno je komuniciral s Centrom za krizno upravljanje v Skoplju in s predstavnikom slovenske policije v misiji Evropske unije v Bitoli.

Odhod je bil dne 24. julija ob 16.00 uri. Na poti je helikopter polnil gorivo v Sarajevu in Đakovici na Kosovu. Na letališču v misiji SV na Kosovu je bil prevzet bazen za polnjene vode. Helikopter je v Makedonijo prispel ob 22.30 uri. Skupaj je prelet trajal 9 ur.

Za usklajevanje dela tujih zračnih plovil za gašenje požarov je bilo odgovorno vojno letalstvo Makedonije, ki je prednostne naloge prejemale iz državnega centra za krizno upravljanje.

Slovenski helikopter je deloval skupaj z makedonskimi helikopterji MI 17, hrvaškim Canadairom, turškim Canadairom in helikopterjem Kamov Ka-32. Pozneje, ko je hrvaško letalo zaradi požarov doma prekinilo delo v Makedoniji, so požare v Makedoniji gasili še nemški in švicarski helikopterji iz misije KFOR na Kosovu.

Prva ekipa je začela delati 25. julija zjutraj. Delovni dan se je začel v prostorih vojnega letalstva Makedonije. Predstavljeno je bilo stanje, ki so ga letala VL Makedonije posnela zgodaj zjutraj, ter stanje in potrebe, ki jih je določil center za krizno upravljanje. Nato je sledil razpored zračnih sil glede na prednostne naloge. Določili so koordinate požarišča in vodnega vira. Prve dni so helikopterji delovali brez koordinacije s tal, nato pa so Makedonci določili častnika (pilota) za usmerjanje helikopterjev, ki je usmerjal lete in točke gašenja na tleh. Ciklus gašenja je bil odvisen od razdalje med vodnim virom in požariščem. Vodo je helikopter jemal v akumulacijskih jezerih in rekah. Povprečno je helikopter opravil 15 letov dopoldne in 15 letov popoldne. V zadnjih dneh misije so Makedonci zagotavljali točenje goriva na terenu, kar je še povečalo učinkovitost dela helikopterjev.

Častnik za zvezo je dne 26. julija obiskal makedonski Center za krizno upravljanje, kjer ga je sprejel vodja centra Pande Pazarovski skupaj z vodjem sektorja za operativne zadeve. V centru si je ogledal karto požarov, seznam sil

Makedonija 24.7.-31.7. 2007	
15. HEB SV	stotnik Jože Gregorinčič
	stotnik Dejan Kocuvan
	nadporočnik Aljoša Kirbiš
	nadporočnik Igor Šavs
	poročnik Tomaž Košenina
	višji vodnik Vanč Žnidaršič
GZS	Boštjan Triler
	Jože Tiringler
	Mitja Šantelj
	Jaka Sušnik
URSZR oz. CZ	Domen Torkar
Grčija 26. 8. - 1. 9. 2007	
15. HEB SV	stotnik Franko Jesenšek
	stotnik Stane Kolar
	nadporočnik Rok Einhover
	nadporočnik Miha Vencelj
	poročnik Uroš Kržišnik
	višji vodnik Vanč Žnidaršič
GZS	Tilen Boltar
	Dean Pahor
URSZR oz. CZ	Domen Torkar
Preglednica 3. Gašenja požarov so se udeležili naslednji posamezniki	
Table 3. The following individuals took part in fighting fires	

in sredstev. Po besedah odgovornih je bil glavni vzrok za nenadzorovano širjenje požarov pomanjkanje sil in sredstev za gašenje na tleh.

Dne 27. julija je helikopter med letom izgubil vrečo z vodo. Na strmo gozdno območje, kamor je vreča padla, sta bila pripeljana gasilca, ki sta vrečo prenesla na ugodno mesto za pristanek helikopterja. Pomoč pri natovarjanju vreče je zagotavljal tudi makedonskih helikopter Mi 17. Nato so pregledali kljuko na helikopterju, kjer niso odkrili motenj ali vidnih poškodb. Helikopter je nato nadaljeval delo z rezervno vrečo in z zmanjšano količino vode, a občutek nezaupanja v delovanje kljuke je ostal.

Po štirih dnevih delovanja je prvo posadko helikopterja in gasilski par dne 28. julija nadomestila druga posadka. Dopoldne tega dne je bil opravljen redni servis helikopterja, popoldne pa je druga ekipa že začela gasiti. Prva posadka se je z redno letalsko povezavo v Slovenijo vrnila 30. julija. Celotna misija gašenja se je za drugo posadko zaključila v ponedeljek, 30. julija. Helikopter se je v Slovenijo vrnil naslednji dan. Tega dne sta Makedonijo zapustili tudi dve turški plovili, ki sta od prvega dne delovali skupaj s slovenskim helikopterjem.

V celotni misiji v Makedoniji je helikopter opravil skupaj 45 ur in 10 minut naleta. V tem času je helikopter opravil 151 ciklov gašenja. Ti cikli gašenja so bili odvisni od razdalje med vodnim virom in požariščem. Makedonske

Slika 11. Analiza po končanem delu v štabu vojnega letalstva Makedonije

Figure 11. Analysis after work is over at the Macedonian Air Force headquarters

oblasti so skrajšale polete tudi z zagotavljanjem goriva na terenu. V tem času je bilo na požarišče odvrženih več kakor 121.000 litrov vode.

Grčija

Zaprosilo Grčije za pomoč je v Slovenijo prispelo dne 25. avgusta popoldne. V začetni fazi je bilo določeno, da bo nalogo izvedel helikopter Cougar, nato pa je bila odločitev spremenjena in za misijo je bil določen helikopter Bell 412. Naloge pred odhodom so bile podobne kakor pred enim mesecem v Makedoniji. Izbrati je bilo treba posadko helikopterja, gasilce in predstavnika URSZR. Izbrana je bila tudi rezervna posadka helikopterja, ki je bila v Grčijo hkrati napotena z redno letalsko povezavo. Gasilce je za Gasilsko zvezo Slovenije tokrat izbrala GZ Nova Gorica. Merilo za izbiro gasilcev in obvezno gasilsko opremo je bilo enako kakor pred mesecem dni. Pred odhodom je bilo treba izdati pozive civilne zaščite in urediti finančna sredstva za izvedbo misije. Kontaktna točka pri pripravi in izvedbi naloge so bile poleg URSZR in 15. HEB odgovorni še POC SV, dežurna služba MZZ, grško veleposlaništvo v Ljubljani, grško Ministrstvo za javni red in vojaški ataše v Makedoniji.

Helikopter, gasilca in predstavnik URSZR so iz Slovenije poleteli v nedeljo, 26. avgusta, ob 15.00 uri. Do večera so prileteli na dubrovniško letališče, kjer so prespali. Prenočišče je rezerviralo slovensko veleposlaništvo v Zagrebu. Naslednji dan so pot nadaljevali preko Ohrida v Grčijo. Na ohridskem letališču so pridobili navigacijske karte za J Evropo. Pri točenju goriva na letališču je nastala težava pri plačilu goriva. Ustaljeni načini negotovinskega plačila goriva ne veljajo povsod, a se je zaplet kmalu rešil z nekaj prijaznimi besedami in ob posredovanju vojaškega atašeja v Makedoniji polkovnika Butare.

Prvi postanek v Grčiji je bil v vojaški bazi Larisa na severu Grčije. Tam se je ekipa seznanila s položajem in dobila

dodatne navigacijske karte. Nato so bili usmerjeni v letalsko bazo Elefsis v severnem delu Aten, kamor so prispeli v ponedeljek, 27. avgusta, ob 14.45 uri. V tem času je na civilno letališče v Atenah prispela tudi rezervna posadka helikopterja.

Po pristanku so ekipo Grki seznanili s položajem in z logistično zagotovitvijo njihovega dela (gorivo, prostor za opremo, prostor za počitek...). Med grškimi gasilci so določili častnika za zvezo, ki je urejal vse logistične potrebe slovenske ekipe. Kljub pripravljenosti, da helikopter še ta dan začne z gašenjem, je bil začetek dela vseh prispelih tujih enot predviden za naslednji dan po sestanku ob 9.00 uri. Za usklajevanje tujih zračnih plovil za gašenje požarov je bilo odgovorno vojno letalstvo Grčije, kateremu so bile prednostne naloge določene na državni ravni kriznega upravljanja.

Naslednji dan so Grki na sestanku predstavili delni položaj in svoje potrebe za delovanje tujih letalskih sil. Območje delovanja helikopterjev je bil otok Evia, zahodno od glavnega mesta. Na otoku, ki je večinoma že pogorel, je bilo treba gasiti gozdove okoli mesta Stiria. Tuje sile so združili glede na vrsto helikopterja ali letala. Slovenija je bila združena skupaj z avstrijsko floto (3x PC6 in 2x Bell 212) in norveškim helikopterjem Bell 412. Začetek gašenja je bil tega dne ob 15.30 uri. Slovenski helikopter je imel težavo z vrečo (bamby bucket). Poskus popravila na terenu ni uspel, zato se je vrnil v bazo in posadka je zamenjala vrečo. Gašenje se je nadaljevalo do 20.30 ure. Zaradi velike oddaljenosti otoka od Aten ter požarišča od morja je helikopter opravil 6 ciklov gašenja. Po vrnitvi helikopterjev v bazo je bilo treba še očistiti vreče in helikopter.

Ta dan je bil v letališkem hangarju sprejem predstavnikov vseh tujih enot pri predsedniku grške vlade gospodu Costatinosu Karamanlisu.

Naslednji dan je helikopter nadaljeval z gašenjem na področju otoka Evia skupaj z Avstrijci in Norvežani. Zaradi hitrejšega dostopa do otoka so vse enote premestili v bazo Tatoi na SV Aten. Dopoldne so helikopterji opravili 6 ciklov gašenja, popoldne pa niso gasili, ker je bil požar pogašen.

V Grčiji so helikopterji vreče za gašenje pripeli že na letališču in nato skupno poleteli na prizorišče. To je pomenilo, da pomoč gasilcev pri nastavitvi in pospravlilu vrec ni bila potrebna. Delo gasilcev je bila pomoč pri nalogah v bazi ter pomoč pri čiščenju opreme in helikopterja.

Predstavnik URSZR oz. Civilne zaščite je podobno kakor v Makedoniji deloval kot koordinator in častnik za zvezo s Slovenijo. Svoja dnevna poročila je pošiljal Centru za obveščanje RS. Redno je komuniciral z veleposlanštvom RS v Atenah in Poveljniškim centrom SV. Poleg poročanja o delu je kot koordinator moral sproti reševati tudi logistične naloge na misiji (nočitve in prehrana na poti, usklajevanje z grškim častnikom za zvezo, letalske

vozovnice za povratek...). Na podlagi pooblastila je bil tudi predstavnik za odnose z javnostjo. Požari v naravi in delovanje tujih enot za gašenje so pritegnili veliko pozornost slovenskih novinarjev, kar pa ni bila izkušnja iz Makedonije.

Dne 30. avgusta so helikopterji dopoldne pregledali požarišča na otoku iz zraka. Ugotovljeno je bilo, da požarov na otoku ni več. Po vrnitvi je bilo na podlagi sklepa Vlade RS in položaja odločeno, da se enota pripravi za vrnitev v Slovenijo. Ob tem je bilo treba opraviti vse formalnosti glede odhoda helikopterja in posadke v Slovenijo, kakor so priprava helikopterja in opreme za odhod domov, pridobitev odobritve poleta v Slovenijo, organizacija nočitve na Ohridu za člane posadke helikopterja, dokončna potrditev letalskih rezervacij za let drugih članov posadke, zahvala grškim gostiteljem in podobno. Zvečer tega dne je sprejem za enoto pripravil tudi veleposlanik Republike Slovenije v Atenah gospod Vladimir Kolmanič.

Dne 31. avgusta je prva ekipa (gasilca in predstavnik URSZR) z redno povezavo preko Beograda poletela domov ob 12.00 uri, v Slovenijo pa je prispela ob 17.00 uri. Druga ekipa (rezervna posadka helikopterja) je v Slovenijo preko Frankfurta poletela ob 13.00 uri, domov pa je prispela ob 20.00 uri. Helikopter s posadko je tega dne prenočil na Ohridu in se je v Slovenijo vrnil naslednji dan ob 17.00 uri.

Izkušnje Slovenije pri izvedbi nalog gašenja v Makedoniji in Grčiji

Z napotitvijo na gašenje je Slovenija pridobila nove izkušnje pri nujenju reševalne in druge pomoči državi, ki je zaprosila za pomoč mednarodno skupnost. Izkušnje zajemajo hitro ukrepanje ob prejetem pozivu ter skupno in tvorno delovanje 15. HEB SV, Gasilske zveze Slovenije in URSZR.

Pri analizi intervencije je bilo poudarjeno, da so bile naloge ustrezno izvedene. Dve podobni nalogi v tujini in ob tem pridobljene izkušnje predstavljajo podlago za povečanje organiziranosti in pripravljenosti za izvedbo podobnih nalog. Pomoč drugim državam s helikopterjem SV lahko pričakujemo tudi v primerih drugih nesreč, npr. potresa, ko bo treba izvesti hiter prevoz enot za iskanje s psi in geofoni in reševalnih enot na prizadeta območja. Razumljivo je, da je vrsta in količina napotenih helikopterjev izbrana na podlagi vrste nalog, varnostih razmer doma (požarna ogroženost) in na podlagi razpoložljivih helikopterjev.

Dogovorjeno je bilo, naj prihodnje tovrstne intervencije z uporabo helikopterja SV ne bi presegle radija 600 milj, glede na vrsto in zmogljivost helikopterjev SV. Za primere skupnega delovanja bosta 15. HEB (danes v sestavi BRZOL) in URSZR skupno izdelala postopke ukrepanja ob uporabi

Slika 12. Tuja flota za gašenje požarov v Makedoniji
Figure 12. Foreign fleet for fire extinguishing in Macedonia

helikopterja SV za potrebe reševalne in druge misije v tujini. Dogovorjeno je bilo, da odzivni čas ne bi smel biti daljši od 12 ur po sprejemu odločitve o napotitvi. URSZR bo zato BRZOL in PS SV seznanjala z določenimi vrstami povečane ogroženosti in glede možnosti napotitve v drugih državah, ki lahko pogojujejo zahtevo za pomoč (požari, poplave potresi ipd). Pri tem je mogoče, da se v obdobju povečane ogroženosti vzpostavi tudi višja stopnja pripravljenosti v 15. HEB ali v ustrezni drugi reševalni službi. Slovenska vojska bo za tovrstna delovanja zagotovila navigacijske karte in potrebno zaščitno opremo.

Izkušnje so pokazale, da je v prihodnje treba nadaljevati tudi z razvojem operativne zmogljivosti enote za hitre reševalne intervencije CZ, ki predstavlja okvir in temelj za organiziranje, dodatno opremljanje in usposabljanje različnih enot, ki jih Slovenija pripravlja za izvajanje zahtevnejših reševalnih nalog doma in v tujini. V enoti se lahko organizira tudi sestava gasilcev, ki bi bili lahko napoteni na gašenje gozdnih požarov v tujino. Te gasilce bi lahko predhodno izbrala Gasilska zveza Slovenije na podlagi znanih meril in ustreznih izkušenj. Nato bi izvedli dodatno usposabljanje glede poznavanja načina dela na misiji v tujini, glede poznavanja mehanizmov za usklajevanje mednarodne pomoči in določili nujno osebno zaščitno in reševalno opremo. Predhodne priprave bi vsekakor skrajšale čas izvedbe naloge pred napotitvijo enote v tujino in povečale učinkovitost izvedbe nalog.

Izvedba podobnih nalog v tujini mora v prihodnje vključiti tudi spremembo v zakonu o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami, ki določa, da se plača pripadnika

Civilne zaščite med izvajanjem pomoči ob naravnih in drugih nesrečah v drugih državah ali pri izvajanju drugih mednarodnih obveznosti države določi s smiselno uporabo predpisov, ki veljajo za plače pripadnikov SV pri izvajanju obveznosti v mirovnih operacijah. Podobno bi morali tudi za pripadnike SV, ki so napoteni na izvajanje pomoči ob naravnih in drugih nesrečah v drugih državah, veljati postopki in način plačila, ki velja za napotitev pripadnikov SV na misije v tujini.

Sklepne misli

Več držav južne Evrope se je poleti 2007 soočalo z vročim in suhim vremenom ter s povečanjem števila požarov v naravi. Nekatere države so se zaradi katastrofalnih razsežnosti požarov v naravi soočile s pomanjkanjem lastnih zmogljivosti za gašenje požarov takih razsežnosti. Te države so nato zaprosile sosednje in druge države ali tudi širšo mednarodno skupnost za pomoč.

Požari v naravnem okolju bodo v južni Evropi poleg svoje razsežnosti ostali v spominu tudi zaradi obsega meddržavne pomoči. Taka pomoč temelji na vrednotah solidarnosti in zavezanosti pomoči tistemu, ki jo potrebuje. Pomoč je lahko ponujena na podlagi dvostranskih dogovorov med državami, vse večjo vlogo imajo tudi mednarodni mehanizmi za usklajevanje pomoči. Primera učinkovitih mednarodnih sistemov sta mehanizma EU za civilno zaščito, to sta Center za opazovanje in obveščanje (MIC) in Evroatlanski center za usklajevanje pomoči ob nesrečah (EADRCC).

Največje pomoči je bila deležna Grčija in je obsegala 10 letal Canadair, 3 letala Pilatus, 12 helikopterjev in 400 gasilcev ter drugih strokovnjakov. Skupaj je pomoč v letalskih zmogljivostih poslalo 14 držav, nekatere druge države pa so v Grčijo napotile gasilce ali poslale opremo za gašenje in reševanje. V Makedoniji je pomagalo 7 helikopterjev in 2 letali Canadair. Skupaj je različno pomoč nudilo 13 držav. Tudi nekaterim drugim državam (Bolgarija, Albanija in Črna Gora) je bila na podlagi njihovih zaprosil poslana oprema za gašenje ali druga pomoč.

Prošnji za pomoč se je odzvala tudi Slovenija, ki je v Makedonijo in Grčijo napotila helikopter za gašenje požarov v naravi s pripadajočo ekipo in opremo. Po zaprosilu za pomoč se je morala Slovenija v kratkem času odločiti o napotitvi pomoči in pripraviti vse potrebno za čimbolj učinkovito izvedbo zadane naloge. V skladu s slovensko zakonodajo o pomoči drugim državam odloča Vlada RS na predlog poveljnika Civilne zaščite Republike Slovenije.

Helikopter SV je ob delovanju v Makedoniji in Grčiji na različna požarišča odvrnel okoli 135.000 litorv vode, kar je nedvomno omejilo širjenje požarov, zmanjšalo ogroženost lokalnega prebivalstva in zmanjšalo ekološko škodo, ki jo povzroči gozdni požar.

Z napotitvijo na gašenje je Slovenija pridobila nove izkušnje pri nujenju reševalne in druge pomoči drugi državi, ki je zaprosila za pomoč mednarodno skupnost. Izkušnje zajemajo hitro ukrepanje ob prejetem pozivu, skupno in tvorno delovanje 15. HEB SV, Gasilske zveze Slovenije in Uprave RS za zaščito in reševanje. Delo na prizadetem območju zahteva sodelovanje z državnimi in lokalnimi oblastmi in službami, ki izvajajo in usklajujejo delovanje enot in drugih služb ob nesreči. Podobno sposobnost delovanja v mednarodnem okolju mora enota izvajati tudi ob sodelovanju z različnimi tujimi reševalnimi enotami, s katerimi nastopa skupaj.

Poleg tega je s svojo odločitvijo Slovenija pokazala državam in širši mednarodni skupnosti svojo pripravljenost in sposobnost, da drugi državi pomaga takrat, ko je v nesreči in pomoč najbolj potrebuje. Izkušnje pa poleg sposobnosti hitre napotitve in delovanja v tujini zajemajo tudi osebne izkušnje in nova poznanstva med sloven-

skimi udeleženci gašenja požarov v Makedoniji in Grčiji in drugimi sodelujočimi.

Viri in literatura

1. International CEP handbook 2006, Civil emergency planing in NATO/EAPC Countries, SEMA 2006, dostopno na http://www.krisberedskapsmyndigheten.se/upload/3040/cep_handbook_2006.pdf.
2. Malešič, M., 2007. Krizno opravljanje in vodenje v Grčiji. V: Ujma 21, str. 297–307.
3. Fotopoulos, T., 2007. The deadly fires in Greece: a "tragedy" or the inevitable outcome of the criminal elites' activities? Dostopno na http://www.inclusivedemocracy.org/journal/vol3/vol3_no4_takis_The%20deadly%20fires%20in%20Greece_PRINTABLE.htm, 22. 3. 2008.
4. Xanthopoulos, G., 2008. A Greek tragedy. V: Fire and Rescue, št. 68, januar 2008.
5. EU, Zaključki sestanka o izkušnjah (Lessons Learned) o gozdnih požarih v južni Evropi 2007, v Enoti za Civilno zaščito v Bruslju, dne 6. 2. 2008.
6. Triler, B., 2007. Pomoč pri gašenju požarov v Makedoniji. V: Gasilec, september 2007, str. 356–358.
7. Poročila EU, MIC Sitation report, dostopno na <http://mic-env.jrc.it/Home/tabid/61/ctl/Login/Default.aspx?returnurl=%2fDefault.aspx>.
8. Poročila ZN, Organizacije za usklajevanje humanitarnih zadev; Situation Report OCHA. Dostopno na [http://ocha.unog.ch/virtualosocc/\[4ihrajjeunov55a2duysqj45\]/VOLogin.aspx](http://ocha.unog.ch/virtualosocc/[4ihrajjeunov55a2duysqj45]/VOLogin.aspx).
9. Poročila zveze NATO, Evroatlantskega centra za usklajevanje pomoči ob nesrečah – EADRCC. Dostopno na <http://www.nato.int/eadrcc/2007/fyrom/index.html>.
10. URSZR, Poročilo o izvajanju gašenja gozdnih požarov v Makedoniji, avgust 2007.
11. URSZR, Poročilo o izvajanju gašenja gozdnih požarov v Grčiji, september 2007.
12. URSZR, Zaključki analize gašenja požarov v Makedoniji in Grčiji dne 17. 9. 2007.
13. Zakon o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami. Uradni list RS, št. 51/2006 – uradno prečiščeno besedilo.